

Тамара ВАРЗАР

завідувач відділу інноваційних досліджень ННДІУВІ

Анотація. Стаття містить коротку характеристику та розкриває прикладне значення електронних освітніх ресурсів ННДІУВІ, створених його науковцями впродовж існування закладу (15 пунктів). Серед них – електронна бібліотека Інституту, програма соціологічних інтернет-опитувань та інтернет-анкетування, універсальний освітній програмний комплекс «KSL», загальнонаціональна модель стандартизованого лінгводидактичного тестування, сертифікаційне комп'ютерне тестування якості рівнів володіння українською мовою, дистанційний курс «Українознавство», офіційні інтернет-сайти Інституту «Українознавство» та відділення «Кримська філія», інтернет-журнал відкритого доступу «Українознавство» та ін.

Ключові слова: електронні ресурси, електронні освітні ресурси, інтернет-журнал, електронна бібліотека, електронний підручник, дистанційний курс, комп'ютерне тестування, сертифікація, інтернет-олімпіади.

Невід'ємною частиною сучасного інформаційного суспільства є різноманітні електронні інформаційні ресурси. Чільне місце серед них займають електронні освітні ресурси (ЕОР). «Під електронними освітніми ресурсами розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами» [10]. Метою створення ЕОР є «модернізація освіти, змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу учасників навчально-виховного процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій» [10].

ЕОР стали важливою складовою інформаційного наповнення навчально-виховного процесу на всіх його етапах: від навчально-методичного забезпечення та інформаційного наповнення самого навчання до його завершення. ЕОР також широко застосовуються під час проведення наукових досліджень, написання навчальних, наукових, довідкових матеріалів тощо. Вони можуть бути використані як основний засіб у навчанні (наприклад, дистанційні курси у дистанційному навчанні) або як допоміжний у традиційному навчанні (предметні дистанційні курси, електронне тестування, інтернет-опитування, спеціалізовані сайти і т.д.), а також для здійснення самостійної дослідницької діяльності та навчання.

ЕОР не є стабільними, оскільки мають відповідати мінливим вимогам часу, відповідно до цього вони мають змінюватися, розвиватися та створюватися нові. Їх використання сприяє більш оперативному впровадженню, поширенню та доступності сучасних наукових напрацювань, обміну інформацією між зацікавленими споживачами та розповсюдженню нових наукових, освітньо-виховних досліджень і методичних розробок. Розроблення та впровадження ЕОР є перспективним напрямком розвитку сучасних засобів та технологій навчання і викладання, зокрема з українознавства та інших гуманітарних дисциплін. Розміщення ЕОР у мережі Інтернет сприяє їх розповсюдженню не тільки на теренах України, а й за її межами, оскільки потреба в українських електронних освітніх,

культурних, наукових, інформаційних ресурсах серед численної української діаспори з кожним роком зростає.

Науковцями Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії впродовж його існування розроблені та представлені для широкого загалу такі електронні освітні ресурси:

1. Офіційний інтернет-сайт Інституту «Українознавство».
2. Інтернет-журнал відкритого доступу «Українознавство».
3. Електронна бібліотека Інституту.
4. Офіційний інтернет-сайт Кримської філії ННДІУВІ.
5. Програма соціологічних інтернет-опитувань та інтернет-анкетування.
6. Універсальний освітній програмний комплекс «KSL».
7. Загальнонаціональна модель стандартизованого лінгводидактичного тестування.
8. Інтернет-олімпіади з української мови та українознавства.
9. Сертифікаційне апробаційне демонстраційне комп'ютерне тестування якості рівнів володіння українською мовою.
10. Електронний підручник «Українознавство».
11. Дистанційний курс «Українознавство».
12. Дистанційний курс «Українознавчі засади філології».
13. Навчальні інтернет-чати з провідними науковцями Інституту на українознавчі теми.
14. Інтернет-проект «Психолого-педагогічне консультування on-line».
15. Українознавча інформація на інтернет-сайтах «Вікіпедія», «Освітній портал», на сайті Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського та ін.

Офіційний інтернет-сайт ННДІУВІ «Українознавство» знайомить з різноплановою діяльністю Інституту. Створений у жовтні 2003 р. колективом співробітників (Т.Кононенко, С.Наливайко, Ю.Сіренко, О.Мельниченко, Т.Варзар). За сім років існування загальний обсяг інформації на сайті досяг 900 МБ, кількість відвідувачів у 2009 р. становила понад 300 тис. більше ніж із 50 країн. Однак за цей час даний ресурс технічно застарів, тому у 2010 р. відділ інноваційних досліджень ННДІУВІ створив новий офіційний інтернет-сайт Інституту з цією ж назвою, але з новою адресою: <http://nrius.org.ua>, який почав функціонувати у червні 2010 р. Наповнення сайту інформацією, редагування, адміністрування, технічну підтримку, розвиток тощо здійснює відділ інноваційних досліджень.

Т. Варзар є редактором та адміністратором сайту впродовж 2004–2013 рр.

Нинішній сайт має 18 розділів. Найбільшою популярністю користується розділ «Е-бібліотека» – електронна бібліотека ННДІУВІ – та її підрозділи: «Збірники наукових праць ННДІУВІ», «Методична література з українознавства», «Електронна бібліотека співробітників ННДІУВІ», розділ «Міжнародний конкурс» з двома підрозділами: «Міжнародні конкурси з українознавства для учнів 8–11 класів ЗНЗ» та «Міжнародні конкурси з українознавства для студентів та молодих науковців», великий рейтинг популярності має розділ «Фотогалерея» з підрозділами «Міжнародні конкурси з українознавства для учнів 8–11 класів», «Міжнародні конкурси з українознавства для студентів та молодих науковців» та «Конгреси, конференції, семінари», де викладені фотозвіти проведених Інститутом заходів.

Загальний обсяг інформації на сайті складає понад 400 МБ. У 2011 р. нею скористалося 64 тис. відвідувачів із 29 країн (зменшення користувачів пов'язане зі зміною інтернет-адреси сайту), скачано 56,67 ГБ інформації; у 2012 р. – 107,6 тис. відвідувачів із 23 країн, скачано 122,4 ГБ інформації. Найактивніші країни-відвідувачі сайту: Україна, Росія, Польща, Німеччина, Туреччина, Тувалу, США, Данія, Греція, Канада.

Шляхи, якими відвідувачі потрапляли на сайт: прямий доступ – 39,1% у 2010 р., 48,3% у 2011 р., 58% у 2012 р.; посилання з пошукових систем – 60,9% у 2010 р., 51,7% у 2011 р., 42% у 2012 р. Найчастіше заходять через пошукові системи Google, Rambler, Yandex, Yahoo!

Інтернет-журнал відкритого доступу «Українознавство», <http://www.ualogos.kiev.ua/>, створений у 2006 р. колективом співробітників відділу філософсько-психологічних проблем українознавства та відділу інноваційних досліджень (Т. Кононенко, С. Коробова, Т. Варзар, Ю. Сіренко, В. Петрук, О. Лавренчук, О. Семенова та ін.). Інтернет-журнал є електронним аналогом друкованого часопису «Українознавство» – наукового фахового видання з історичних, філософських та філологічних наук (мовознавство), який видається Інститутом з 2001 р., періодичність видання – раз на три місяці. Видання публікує статті та матеріали українською мовою, присвячені історії і теорії українознавства, культурі, освіті, науці, в ньому публікуються українські та зарубіжні дослідники. Головний редактор друкованого часопису – П. Кононенко, заступник головного редактора – Т. Ренке; головний редактор інтернет-журналу відкритого доступу – Т. Кононенко, адміністратор сайту журналу впродовж 2006–2013 рр. – С. Коробова.

Науковим доробком Інституту за 2001–I квартал 2013 рр. є 46 номерів часопису, які викладено у відкритому доступі (PDF, TXT та Word-варіанти повного тексту статей та версії для друку, а також анотації трьома мовами – українською, англійською та російською). Загальний обсяг інформації складає понад 1 ГБ.

У 2009 р. сайт журналу відвідали понад 369 тис. осіб із 45 країн, використано 33,4 ГБ інформації; у 2010 р. – відповідно понад 346 тис. візитів із 58 країн, 35 ГБ; у 2011 р. – майже 279 тис. із 40 країн, 28,24 ГБ; у 2012 р. – 214,6 тис. із 16 країн, 15,8 ГБ. Найактивніші країни-відвідувачі сайту: Україна, Росія, Німеччина, Тувалу, Греція, Португалія, Польща, Угорщина, Словаччина, Ізраїль.

Шляхи, якими відвідувачі потрапляли на сайт: прямий доступ – 10,9% у 2010 р., 53,9% у 2011 р., 37% у 2012 р.; посилання з пошукових систем – 89,1% у 2010 р., 46,1% у 2011 р., 63% у 2012 р. Найчастіше заходять через пошукові системи Google, Yandex, Rambler, Yahoo!

У розділі «Новини» на сайті журналу відкритого доступу та розділі «Е-журнал» офіційного сайту ННДІУВІ з 2012 р. на кожен номер журналу розміщуються анонси, які знайомлять читача з коротким оглядом статей.

Журнал «Українознавство» внесено в реферативну базу Інституту проблем реєстрації інформації НАН України «Україніка наукова», електронні копії 23 номерів часопису «Українознавство» передані на зберігання до електронного українознавчого контенту електронної бібліотеки «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.

Найбільший ЕОР ННДІУВІ – **електронна бібліотека** – об'єднує електронний каталог бібліотеки Інституту, електронну бібліотеку на сайті Інституту «Українознавство» та електронну бібліотеку відділення «Кримська філія» ННДІУВІ на її сайті.

Бібліотека ННДІУВІ нараховує близько 20 тис. видань англійською, арабською, грецькою, китайською, німецькою, російською, японською та іншими мовами. Її основою стала література, видана українською мовою в Україні та за кордоном українською діаспорою. Це переважно наукові праці з мовознавства та літературознавства, монографії знаних науковців-культурологів, поетичні та прозові твори нині вже хрестоматійних письменників, часто з дарчими написами авторів, а також сучасні публікації науковців Інституту [9]. Зроблені алфавітний, систематичний та тематичний каталоги бібліотеки, створюється електронний каталог, за допомогою якого можна виконувати пошук та заповнення літератури у фондах бібліотеки.

На сайті Інституту «Українознавство» у постійному доступі створено розділ «Е-бібліотека» – електронна бібліотека ННДІУВІ, який має 8 підрозділів:

- «Методична література з українознавства» (електронні варіанти методичної літератури з українознавства, розробленої науковцями Інституту);

- «Довідник «Науковий інструментарій українознавця» (авторські тексти статей понятійно-термінологічного довідника «Українознавство»);

- «Збірник наукових праць ННДІУВІ» (електронні публікації I–XXX томів збірника);

- «Матеріали Міжнародного конкурсу з українознавства» (інформація про МКУ від початку їх проведення у 2003 р. і дотепер (Положення та інша документація, підсумки конкурсів, фотогалерея, публікації тощо));

- «Матеріали міжнародних конференцій з українознавства» (література про міжнародні конференції);

- «Електронна бібліотека співробітників ННДІУВІ» (електронні публікації статей науковців Інституту за алфавітним покажчиком та окремі електронні книги науковців за їх бажанням, на початок 2013 р. – 22 книги);

- «Електронний журнал «Українознавство» (посилання на сайт журналу);

- «Електронна бібліотека Кримської філії ННДІУВІ» (посилання на Е-бібліотеку, розміщену на сайті відділення «Кримська філія» Інституту).

Усі розділи «Е-бібліотеки», які сайту загалом, постійно поповнюються новою інформацією.

В Е-бібліотеці сайту Інституту, підрозділі «Електронна бібліотека співробітників ННДІУВІ», розміщений **електронний підручник «Українознавство»**, створений у 2005 р. науковцями Інституту на основі підручника проф. П.Кононенка «Українознавство», затвердженого Міністерством освіти і науки України для навчання студентів вищих навчальних закладів. Здійснено адаптацію поліграфічних матеріалів підручника до електронних, розроблено до нього термінологічний і бібліографічний покажчик та викладено на CD-дисках, текст підручника, що постійно доповнюється інформаційними гіперпосиланнями, викладено в електронних бібліотеках інтернет-сайтів ННДІУВІ та Кримської філії. Підручник може бути корисним для вчителів та старшокласників загальноосвітніх шкіл та усіх, хто цікавиться українознавством.

Сайт Кримської філії ННДІУВІ, створений у 2005 р., <http://dsl.sf.ukrtel.net>, знайомить із діяльністю відділення «Кримська філія» Інституту (директор філії – В.Лукашенко, адміністратор та головний редактор сайту – В.Свідзінський). На сайті КФ розміщено понад 1 ГБ інформації, яка постійно доповнюється. У 2010 р. було здійснено понад 304 тис. візитів на сайт КФ із 67 країн, у 2011 р. – 270,8 тис. із 73 країн, у 2012 р. – 447 тис. із 87 країн. Більшість візитів здійснено у розділі «Бібліотечка», «Анкетування» та «Тестування».

У розділі «Бібліотечка» – електронній бібліотеці – викладено добірку художніх та наукових творів з українознавства, націології, історії, культурології, теорії та історії релігії, мовознавства 26 авторів, а також посилання на інші освітні, українознавчі, літературні сайти. Більшість творів є рідкісними матеріалами, знайденими у результаті пошукової діяльності співробітників КФ за напрямками центрів українознавства.

Розділ «Анкетування» сайту КФ створений для науково-дослідного тематичного соціологічного опитування респондентів з різних напрямків. Науковцями ННДІУВІ розроблено, створено та апробовано комбінований (в електронній та паперовій версіях) універсальний комплекс для здійснення анкетування-опитування та отримано Свідоцтво Державного департаменту інтелектуальної власності МОНУ про реєстрацію авторського права на твір «Комп'ютерна програма «Електронна анкета» №22903 від 28.11.2007 р. Особливістю цієї програми є можливість користувачем-дослідником самостійно формувати зміст аналітичного пакета результатів анкетування та його автоматизоване комп'ютерне опрацювання.

Науковими відділами ННДІУВІ розроблено **різні типи анкет для здійснення програми соціологічних інтернет-опитувань та інтернет-анкетування у різних напрямках моніторингу** освітніх потреб учнів закордонних українських навчальних закладів (ЗУНЗ), педагогів ЗУНЗ та батьків учнів. Проведено моніторинг щодо перспектив застосування комплексного (on-line, off-line та паперового) анкетування в гуманітарній та інших сферах, висновки узагальнено у наукових публікаціях.

З розділу «Тестування» сайту КФ здійснюється перехід на **різномірне комп'ютерне демонстраційне апробаційне навчальне тестування з українознавства, української та англійської мов, біології та інших предметів**

у вільному доступі, а також містяться архівні матеріали міжнародних та всеукраїнських учнівських інтернет-олімпіад із цих дисциплін.

З 2005 р. науковці КФ та інших відділів Інституту проводили допроектне дослідження, обґрунтування та виконання проекту «Створення комплексу комп'ютерних технологій для здійснення сертифікації рівнів володіння українською мовою та українознавством», затвердженого МОНУ (наказ МОНУ №732 від 27.10.2006 р., державний реєстраційний №0107U002236). Результатом виконання проекту стало створення різнорівневих за складністю тестових завдань для старшокласників з українознавства та окремо з української мови у режимах on-line та off-line. Їх експериментальне апробування здійснено під час проведення інтернет-олімпіади з українознавства на Міжнародному конкурсі з українознавства (МКУ) для учнів у квітні 2007 р. в НДІУ. Відтоді **інтернет-олімпіади з українознавства та окремо з української мови** проводяться щорічно в рамках МКУ для школярів (березень 2007 р. – березень 2012 р.) та МКУ для студентів та молодих учених (грудень 2009 р. – грудень 2012 р., рівень для дорослих). У 2013 р. розроблено інтернет-олімпіаду із всесвітньої історії (для учнів 8–9 кл.).

Під час реалізації даного проекту Кримською філією спільно з відділами ННДІУВІ вперше в Україні створено на основі **універсального програмного комплексу «DSL»** модель **загальнодержавної сертифікації якості рівнів володіння українською мовою та українознавством** на всіх етапах безперервної освіти у вигляді національного стандартизованого комп'ютерного лінгводидактичного тестування відповідно до стандартів і вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Свідоцтво про державну реєстрацію виключної правомочності ВП-726 від 28.02.2001 р.) [2].

Зміст моделі викладено у проекті «Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння побутовими вміннями та навичками з української мови відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на основі інформаційних технологій та програмного забезпечення всеукраїнських інтернет-олімпіад» [3]. Даний проект є основою проекту «Якісна рівноправна безперервна мовна освіта в Україні», розробленого авторським колективом науковців ННДІУВІ (Т.Кононенко, О.Смолів, В.Лукашенко). У ньому модель загальнодержавної сертифікації якості рівнів володіння українською мовою та українознавством на всіх етапах безперервної мовної освіти (дошкільна, шкільна, вузівська, післявузівська) запропоновано застосувати для інших мов, які офіційно функціонують в освітньому просторі України [3].

Також КФ Інституту створено низку програмних продуктів: «Програма комп'ютерного тестування» – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №21331 від 20.07.2007; «Електронна анкета» – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №22903 від 28.11.2007; електронний посібник «Тестування з українознавства» – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №27947 від 10.03.2009; електронний посібник «Тестування з української мови» – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №27948 від 10.03.2009; ще два авторських свідоцтва знаходяться у стадії реєстрації.

Інтеграція зазначених програмних продуктів з

логістичними, методичними, дидактичними та методичними технологіями призвела до створення контенту авторської програмної платформи – **Універсального освітнього програмного комплексу «KSL»** (УОПК «KSL»; авторський колектив – Т.Кононенко, О.Смолов, В.Лукашенко), на якій мають виконуватися згадані проекти. Створено робочий апробаційний варіант тестування з української мови у формі структурованого тесту з української мови, розробленого за п'ятьма мовними компетенціями: аудіювання, читання, граматики, письмо, говоріння. Вперше дана платформа була використана у грудні 2012 р. для здійснення повного робочого циклу апробаційно-експериментального екзамену – **загальнодержавної сертифікації якості рівнів володіння українською мовою (рівень В2)** (за проектом – загальнодержавний рівень володіння українською мовою випускників загальноосвітньої середньої школи) для учасників щорічного Міжнародного конкурсу з українознавства для студентів та молодих учених. Особливістю проекту є те, що оцінювання аудіювання, читання, граматики (об'єктивні методи контролю) здійснюється програмою миттєво після відповіді на останнє тестове завдання, оцінювання письма (творча письмова робота, суб'єктивний метод контролю) і перевірку рівня розвитку усного мовлення респондентів (визначення рівня мовленнєвої компетенції) у формі неформальної дискусії проводять компетентні комісії.

Таким чином, в Україні з'явилася можливість здійснювати стандартизовану на загальнодержавному рівні перевірку якості мовної освіти. Це, безперечно, відкриває нові перспективи на шляху подальшого розвитку української освіти. Загальнодержавна сертифікація методом комп'ютерного тестування для визначення якості рівнів володіння українською мовою може стати ефективним, об'єктивним і високотехнологічним інструментом оцінювання якості освітніх досягнень у національному масштабі [4].

Зазначений УОПК «KSL» має вигляд сучасного електронного навчально-методичного комплексу (ЕНМК) [7, 29]. Його поєднання з уже існуючими напрацюваннями ННДІУВІ у галузі дистанційної освіти з українознавства (див. далі) дасть можливість підвищити рівень якості освіти з української мови, українознавства, українознавчих та ін. дисциплін і забезпечить її подальший розвиток.

Як основний засіб навчання у 2006–2007 рр. створено **дистанційний курс «Українознавство» на 74 години (12 модулів)**. Розробники – співробітники відділів філософсько-психологічних проблем українознавства та інноваційних досліджень ННДІУВІ: Т.Кононенко, В.Кухаренко, Т.Варзар, В.Терлецький, Н.Павленко. Дистанційний курс (ДК) розроблений на основі підручника проф. П.Кононенка «Українознавство». Використано термінологічний та бібліографічний довідники електронного підручника «Українознавство», як додатковий матеріал до модулів застосовано посилання на тематичні статті з інтернет-журналу «Українознавство». Навчатися на ньому можуть слухачі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», студенти ВНЗ, аспіранти, вчителі гуманітарних дисциплін для підвищення кваліфікації та всі, хто бажає ознайомитися з українознавством. ДК сприяє отриманню цілісних знань про Україну і світове українство, розширенню власного світогляду,

усвідомленню свого коріння і належної його оцінки. Слухачі, які є педагогами, після закінчення навчання можуть застосувати набуті знання як у роботі в середніх загальноосвітніх навчальних закладах, так і у вищій школі при викладанні відповідних гуманітарних дисциплін (українознавства, народознавства, культурології, філології і т.д.) [7].

Протягом п'яти років ДК «Українознавство» використовувався для підготовки фахівців з українознавства та підвищення кваліфікації учителів з українознавства українських та закордонних українських навчальних закладів. Навчальний процес проводився виключно дистанційними методами. За умови успішного закінчення курсів слухачам видавався сертифікат. За цей час проведено навчання для 9 груп слухачів, активну участь у навчальному процесі взяло 85 слухачів (без урахування апробації), сертифікати про успішне закінчення ДК отримало 47 слухачів (з них 12 осіб – також і свідоцтво про підвищення кваліфікації). У 2012 р. навчання припинено через реорганізацію Інституту та призупинення дії ліцензії на надання освітніх послуг.

У 2011 р. створений **дистанційний курс «Українознавчі засади філології» на 72 години (11 модулів)** для підвищення кваліфікації працівників галузі освіти з філології та предметів українознавчого циклу, зокрема українського зарубіжжя. Розробники – працівники відділів філософсько-психологічних проблем українознавства, української філології, освітніх технологій та інноваційних досліджень ННДІУВІ: Т.Кононенко, Г.Львіна, С.Бойко, А.Пономаренко, О.Кравченко, О.Хоменко, А.Короб, Т.Варзар, І.Король. У лютому 2011 р. курс апробовано аспірантами Інституту.

Дистанційний курс складається з трьох блоків: I блок (1 модуль) – загальноосвітній, є спільним для II і III блоків; II блок (2–6 модулів) – для підвищення кваліфікації учителів з української мови; III блок (7–11 модулів) – для підвищення кваліфікації учителів з української літератури. У ДК навчання може проводитися як в усіх трьох блоках, так і в I–II або I і III блоках за вибором. По закінченні навчання видається Свідоцтво про підвищення кваліфікації з українознавчих дисциплін державного зразка.

З травня 2008 р. по 2012 р. у ННДІУВІ проводились щомісячні **тематичні навчальні інтернет-чати** з науковцями Інституту на українознавчі теми з просвітницько-пізнавальною метою (чат – це обмін текстовими повідомленнями між користувачами Інтернету у режимі реального часу). Коло учасників не обмежувалось, вони мали змогу поспілкуватися з провідними науковцями Інституту і отримати відповіді на питання, що їх цікавили. Чати проводились на базі дистанційного курсу «Українознавство» як під час навчання, так і окремо від навчального процесу. Розроблялися тематика кожного чату, питання для розгляду, гостям перед чатом пропонувалося переглянути відповідну літературу з обраної теми. Резонансними стали чати на теми: «Перший зимовий похід армії УНР (6 грудня 1919 р. – 6 травня 1920 р.): значення та уроки (до 90-річчя події)» за участю м. н. с. відділу історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства С.Губського, «Мова в інтернеті: чи настане кінець грамотності?» за участю с. н. с. відділу «Мова як українознавство» к. філол. н. С.Чемеркіна, «Природні

символи в українській сучасній суспільно-побутовій творчості» за участю н. с. відділу природи та психології етносу Л.Отрошко, «Осінній період у пісенно-обрядовому житті українців» за участю завідувача відділу культури В.Короті-Ковальської, «Конституція Пилипа Орлика 1710 р. (до 300-річного ювілею пам'ятки)» за участю к. і. н., завідувача відділу української етнології Ю.Фігурного та ін.

Планується проведення аналогічних вебінарів (віртуальних семінарів у режимі реального часу, організованих за допомогою інтернет-технологій). Вебінарам властива головна ознака семінару – інтерактивність: автор вебінару виголошує доповідь, слухачі його запитують, він відповідає; робиться запис, який можна переглянути [5].

Серед нових електронних інформаційних ресурсів, розроблених науковцями Інституту, – **проект «Психолого-педагогічне консультування on-line»**. Розробники – науковці відділу філософсько-психологічних проблем українознавства та відділу інноваційних досліджень ННДІУВІ: Т.Кононенко, О.Таровська, Ю.Сіренко, Д.Бабін. Цей проект об'єднав у своїй структурі «Вчительську творчу лабораторію», «Клуб небайдужих батьків», «Молодіжний форум», «Індивідуальні психолого-педагогічні консультації» та дав можливість усім учасникам навчально-виховного процесу (вчителям, учням, батькам), у тому числі й ЗУНЗ, спілкуватися між собою, ділитися досвідом, вирішувати проблемні ситуації тощо не лише під час зустрічі, а в будь-який час, використовуючи сучасні інтернет-технології. Створено та апробовано нові моделі психолого-педагогічного консультування он-лайн центру для педагогів, учнів і батьків ЗУНЗ на базі інформаційних ресурсів ННДІУВІ. Колективам шкіл пропонується долучитися до роботи центру в інтернет-форумі на сайті ННДІУВІ: <http://forum.nrius.org.ua/>.

До ЕОР, створених науковцями Інституту, належать також блоки інформації **на інтернет-**

сайтах електронної енциклопедії «Вікіпедія» та «Освітній портал» (створено українознавчі блоки інформації, інформацію про ННДІУВІ та про окремих учених Інституту).

Науковці ННДІУВІ продовжують працювати над створенням нових електронних освітніх ресурсів Інституту і наповненням існуючих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варзар Т. Дистанційний курс з українознавства: підсумки та перспективи // Українознавство. – 2009. – №4. – С.186–192.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. док. пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Інтернет-сайт Кримської філії ННДІУВІ. – http://dsl.sf.ukrtel.net/we_av.php
4. Кононенко П., Лукашенко В. Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння українською мовою – пріоритетний напрямок мовної та всієї освіти в Україні // Українознавство. – 2006. – №1. – С.188–194.
5. Кухаренко В. Масові відкриті дистанційні курси у світовому просторі // Українознавство. – 2011. – №4. – С.231–235.
6. Лукашенко В. Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння державною мовою у проекті ННДІУВІ «Якісна рівноправна безперервна мовна освіта в Україні» // Українознавство. – 2011. – №4. – С.186–190.
7. Лукашенко В. Засади аспекти загальнодержавної сертифікації рівнів володіння українською мовою та українознавством // Українознавство. – 2008. – №4. – С. 52–56.
8. Лукашенко В. Структура, зміст, методичні рекомендації з проведення іспиту загальнодержавної сертифікації української мови рівня В2 // Освіта і управління. – 2010. – Т.13. – №2–3. – С. 29–44.
9. Наукова бібліотека ННДІУВІ // Українознавство. – 2011. – №4. – С. 124–125.
10. Положення про електронні освітні ресурси. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>
11. Смолів О. Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння українською мовою та українознавством як джерело чинників розвитку української освіти // Українознавство. – 2010. – №3. – С.128–132.

Тамара Варзар

Электронные образовательные ресурсы ННИИУВІ

Аннотація. В статті представлена коротка характеристика і раскрыто прикладне значення електронних освітніх ресурсів ННИИУВІ, створених ученими Інституту на протязі його існування (15 пунктів). Серед них – електронна бібліотека Інституту, програма соціологічних інтернет-опросів і інтернет-анкетування, універсальний освітній комплекс «KSL», общенациональна модель стандартизованого лінгводидактичного тестування, сертифікаційне комп'ютерне тестування якості рівня володіння українською мовою, дистанційний курс «Українознавство», офіційні інтернет-сайти Інституту «Українознавство» і відділення «Кримська філія», інтернет-журнал відкритого доступу «Українознавство» і др.

Ключевые слова: електронні ресурси, електронні освітні ресурси, інтернет-журнал, електронна бібліотека, електронний підручник, дистанційний курс, комп'ютерне тестування, сертифікація, інтернет-олімпіади.

Tamara Varzar

NRIUSWH digital educational resources

Annotation. The article contains short characteristic and reveals the importance of NRIUSWH digital educational resources made by its scientists during the existence of the institution (15 units). Among them – Institute digital library, social internet-questioning program, universal educational program complex «KSL», nationwide model of standardized linguistic-didactic testing, certificated computer testing of Ukrainian language level quality, remote course «Ukrainian studies», official internet site of the Institute «Ukrainian studies» and its department «Crimean branch», internet journal of free access «Ukrainian studies», etc.

Key words: digital resources, digital educational resources, internet journal, digital library, digital textbook, remote course, computer testing, certification, internet Olympiads.

Філософське питання співвідношення, взаємодії та взаємовпливу категорій «кількості» та «якості» постало одразу з виникненням людської цивілізації. Входження України, як і інших країн світу, в епоху інформаційного суспільства загостило це питання щодо розвитку саме сучасних наук у необмежених їх напрямках і просторі, що цілком логічно і призвело до виникнення наукометрії.

Відомо, що наука – це самоорганізована, синергетична система, розвиток якої керується її інформаційними потоками, а наукометрія – це системна сукупність кількісних методів вивчення розвитку науки як інформаційного процесу, його ефективності на підставі кількісних показчиків визначених заздалегідь критеріїв.

Мета наукометричних досліджень – надати об'єктивну картину розвитку наукового напрямку, оцінити його актуальність, потенційні можливості, закони формування інформаційних потоків та розповсюдження наукових ідей. Реалізація цієї мети включає в себе ряд конкретних завдань, сукупне вирішення яких потребує системного підходу і має надати відповідь на більшість поставлених питань.

Отже, можна стверджувати, що наукометрія являє собою як інструмент вимірювання якості розвитку науки, так і рушійний важель її розвитку та певною мірою запобіжник негативного процесу на шляху її самоорганізації.

Наукометричний підхід було застосовано колективом науковців ННДІУВІ у багатьох напрямках дослідження та розвитку українознавства.